

ՀՐԱՎԵՐ ՀԱՃԿԱՏԱՐԻ ՈՒՆՏԱԳՆԱՑՈՒԹՅԱՆ

Սիրելի հայրենակիցներ,

Հայկական տպագրության սկզբնավորումից հետո 2012թ. երկրորդ նշանակալից հինգհարյուրամյակը կապվում է Սուչավայի Հաճկատարի վանքի հիմնադրման հետ։A 1512թ., երբ Միջերկրականի ափերին Վենետիկում Հակոբ Մեղապարտը հրատարակում էր հայերեն առաջին տպագիր գիրքը, Եվրոպայի մեկ այլ կենտրոնում՝ Ռումինիայի Սուչավա քաղաքում, որը հայ մատենագրության մեջ հայտնի է Սեչով անվանմամբ, Տոնավագ տոհմանունը կրող վաճառական երկու եղբայները դեպ Վիեննա իրենց ճանապարհին այս քաղաքի մերձակա բլուրներից մեկի վրա մի հրաշալի տեսիլ տեսան՝ երկնքից երկիր իջնող հրեշտակաձայն օրհնությամբ լեցուն։ Արթնանալով ուխտեցին հիմնել մի վանք, որն իրականացրեցին նույն տարում։ Ուխտի կատարմամբ կառուցված այս վանքը կարճ ժամանակում դարձավ Ուխտակատար մի սրբավայր ոչ միայն ռումինահայության, այլև ռումինացիների համար, հռչակվելով որպես Եվրոպայի հայության մուրազակատար Սուրբ Կարապետը։

«Հաճկատար» նշանակում է հաճոյից կատար, այսինքն ցանկությունները, խնդրանքները կատարող՝ խնդրակատար։ Մեր ժողովուրդը Հաճկատար անունն է տվել Տիրամորը նվիրված մի շարք նշանավոր սրբավայրերի՝Տիրամոր բարեխոսությանը ապավինելով իր խնդրանքների կատարումը ստանալու համար։

Ուխտավորների առջև առաջինը գծագրվում է բլրի վրա բարձրացող վանքի խաչը, որի համար ժողովուրդը Հաճկատարը անվանում է նաև Խաչկատար՝ խնդրանքների կատարումը խաչին ապավինելով։

Պատահական չէ և մեծ խորհուրդ ունի Հաճկատարի հենց Սուչավայում հիմնվելը։ Սուչավան Եվրոպայի հայկական հնագույն թեմական կենտրոններից է, որն առանձին թեմ է հռչակվել դեռևս 1401թ. Ալեքսանդր Բարի իշխանի հատուկ հրովարտակով, մի քանի հարյուրամյակ մնալով Արևելյան Եվրոպայի հայությանը համախմբող կարևորագույն կենտրոններից մեկը։ 15-16-րդ դարերում Սուչավայում կառուցվել են վեց հայկական եկեղեցիներ ու երկու վանքեր։ Ողջ Եվրոպայում դժվար է գտնել մեկ այլ քաղաք, ուր այսքան հայկական վանք ու եկեղեցի կառուցված լինեն և այն էլ այս դարերում։

Այս զարմանահրաշ երևույթը հոգևոր մի խորին խորհուրդ ունի։ Սուչավայի հայերի նախնիներն այստեղ են հասել Անի- Ղրիմ- Ուկրաինա- Ռումինիա երկայն ճանապարհը անցնելով և շառավիղներն են Բագրատունյաց փառքի պսակը եղող Անիի։ Այս պատճառով է, որ ճանաչված պատմաբան Սուրեն Զոլանջյանը իր մեծարժեք ուսումնասիրությունը վերնագրել է «Սուչավան՝ Ռումինահայոց Անին» ։

Սուչավայի հայությունը ոչ միայն Անիից սերված լինելու հիշողությունն ու գիտակցությունն է պահել, այլև եկեղեցաշինության ոգին, Անիի հազար ու մեկ եկեղեցիների մի մանրակերտը ստեղծելով Սուչավայի հայկական հոգևոր օջախներով։

Համայն հայությունը վերջերս տոնեց Անիի Բագրատունյաց մայրաքաղաք հռչակվելու 1500-ամյակը։ Եվ Սուչավայի Հաճկատարի 500-ամյակը անիական փառքի ևս մեկ դողանջումն է, որը Գալիս է հավաստելու, որ Անին շարունակվեց անիականությամբ, Անից սերված լինելու հպարտ գիտակցությամբ։

Հաճկատարն այնքան հռչակված է եղել, որ ռումինացիներն այն կոչել են պարզապես Միտոկուլ Արմենեսկ՝ Հայոց վանք։ Սուչավայի պատմության կարևոր հիշատակներից է և այն, որ աբեղայական ձեռնադրությունից հետո մինչև հոգևորականի իր գործունեությունը սկսելը քառասնօրյա առանձնացման շրջանը Վազգեն Վեհափառը 1943թ. անցկացրել է այս վանքում։

Հաճկատարը ընծայված լինելով Տիրամորը, վանքի Գլխավոր ուխտագնացությունը թե՛ հայերի և թե՛ ռումինացիների կողմից կատարվում է Տիրամոր Վերափոխման տոնին։

Հաճկատարը ունի նաև անչափ թանկ ու նվիրական մի մասունք՝ Տաթևի վանքի զան•ը, որի վրայի արձանաշրջությունում ասվում է, որ այն պատրաստվել է 1244թ. ։ Այս զանգով անիական վերհուշին միախառնվում են հայոց լեռնաշխարհի վանքերի դողանջները։

Ռումինահայ և այժմ ամերիկաբնակ Հակոբ Գույումճյանի մեծագնիվ նվիրատվության և ռումինական իշխանությունների իրականացրած աշխատանքների շնորհիվ լիովին նորո•վել է Հաճկատարը և այս տարի Տրիամոր Վերափոխման տոնին՝ օգոստոսի 12-ին այստեղ մատուցվելիք հայրապետական Ս. Պատարագի ելևէջներն ու Տաթևի վանքի զանգի դողանջներն ոչ միայն ազդարարելու են Հաճկատարի պատմության առաջին հինգհարյուրամյակի ավարտը, այլև սկսվելը երկրորդ հինգհարյուրամյակի։

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի բարձր հովանավորությամբ իրականացվելիք ուխտագնացությանը և Ս. Պատարագին մասնակցելու համար սիրով հրավիրում ենք մեր ժողովրդի զավակներին մասնակիցը դառնալու Հաճկատարի 500-ամյակի օ•ոստոսի 10-12-ին կատարվելիք ուխտագնացությանը և հանդիսություններին, կրկնելով ուխտավորների սրտից բխած և հարյուրամյակների վաղեմություն ունեցող հետևյալ խոսքերը.

Սուրբ Հաճկատար փոքրիկ տաճար
Ամենեցուն դու տաս մեզ ճար,
Սուրբ Հաճկատար փոքրիկ բլուր
Ամենեցուն խնդիրքը տուր։

S. Տաթև եպիսկոպոս Հակոբյան
Առաջնորդ Ռումինիայի Հայոց թեմի